

Redacțiunea, Administrațiunea
și Tipografia:
BRASOVU, piața mare, Târgul
Inului Nr. 30.
Materiale necesare nu se primesc.
Manuscrisurile nu se restituie.
Birourile de anunțuri:
Brasoviu, piața mare, Târgul
Inului Nr. 30.
Inserate mai primești în Viena
R. Moos, Haasenstein & Vogler (Otto
Moos), H. Schalk, Alois Herndl, M.
Dukes, A. Oppelich, J. Demmeberg; în
Budapesta: A. V. Goldberger, Eck-
stein Bernat; în Frankfurt: G. L.
Daube; în Hamburg: A. Stemmer.
Prețurile inserțiilor: o serie
garmonă pe o colină 8 cr. și
50 cr. timbru pentru o publi-
cație. Publicări mai dese după
tarifă și învoială.
Reclame pe pagină a III-a o
seră 10 cr. v. n. sau 80 bazi.

GAZETA TRANSILVANIEI

(NUMERŪ DE DUMINECĂ 21)

„Gazeta” este în vânzare
Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se primumără la toate oficiile
postale din țară și din afară
și la dd. colectorii.
Abonamentul pentru Brasoviu:
la administrațiune, piața mare,
Târgul Inului Nr. 30 etajul
I.: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: pe un an
12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un exemplar 5 cr. v. n.
sau 15 bazi. Adăru abonamen-
tele odată și inserțiile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 111.—Anul LVI

Brasoviu, Duminecă, 23 Mai (4 Iunie)

1893.

Brasoviu, 22 Mai v.

Pare că toate furile iadului s'ar fi deslănțuită asupra noastră; toți necurații, toți demonii întunerecului au eșit din ale lor văzduhuri și s'au aruncat asupra noastră, ca să ne sfășie și să ne înghiță.

De toate părțile plângeri, pe totă linia prigonirii. La Sibiu comitetul central e gonit și tras în cercetare; la Sătmăru haiducii unguresci pun mână pe preotul Lucaciu și-l târăsc în grea temniță ordinară; la Mureș-Oșorhei tribunalul unguresc osăndesce la închisoare și amendă pe un bătrân și neputincios preot de-ai noștri dela sate: Toate acestea numai în decurs de câte-va zile, și toate acestea sub cuvânt de „ațitare” în contra „sfintei” națiuni unguresci.

Dér la Pesta?

La Pesta, în acest cuibă al vicleșugului și adăpost al tiraniilor, se dau dăruice porunci asupritore și se aduc legi fărădelege, pentru ca pe noi să ne jupăie de bunul nostru cel mai scump, să ne răpescă limba, să ne stingă viața națională și să ne înghițe de vii.

Dómne, până când atăta amar în paharul românesc! Până când dușmanii noștri își vor bate joc de noi!

Protestați-am, plânsu-ni-am, arătați-ni-am nemulțumirea noastră în adunări naționale, bătut-am la ușile miniștrilor, târătu-ne-am la treptele tronului: pretutindeni uși închise, pe totu locul inimă împietrite!

Acum la cine să ne mai întorcem și dela cine să așteptăm mântuirea noastră, decât nu dela noi înși-ne și dela hotărârea noastră firmă și voința neclintită de a trăi ca Români.

Aici e noul proiect de lege

pentru regularea salariilor învățătoresci, prin care demonul maghiarisării își întinde cursele sale și asupra învățătorilor noștri, pentru ca să-i înșele și ademănescă în serviciul său. După ce acest proiect a fost dezbătut și primit cu mare însuflețire în dieta unghurescă, el a fost votat și dăruice acestea și din parte Camerei magnaților, unde afară de cei trei archiere ai bisericii române gr. or., nimenea n'a votat contra lui. Mai rămâne numai întărirea din partea Maiestății Sale și etă că proiectul a devenit lege.

Acum cine ne va pute scuti pe noi de grelele lovituri, ce ni s'au preparat în această lege, decât nu bărbăția și hotărârea noastră firmă, de-a respinge întotdeauna cu dispreț acei arginți ai lui Iuda, ce li-se vor oferi învățătorilor noștri prin fițorea lege și în al cărora preț ministrul Csaky voesce să pună mână pe școlile noastre populare!

Pote, că unii dintre învățătorii noștri să nu fiă încă deplin pătunși de marea primejdie, ce amenință existența școlilor noastre românesce prin noul proiect de lege privitor la regularea salariilor învățătoresci; ba pote se vor afla între ei și unii de aceea, cari în darul oferit lor din partea stăpânirii unguresce se vadă o îmbunătățire a sortii și se bucură de ea. Acestor slab de ânger și scurt vădători însă le dăcem, să-și aducă aminte, că darul, ce ți-l dă dușmanul, nici-odată nu e miere, ci e fiere otrăvicioasă, din care cel ce gustă piere și se răpădesce.

Dascălii poporului român vor ști deci, că nu dela dușmanii noștri au să-și aștepte alinarea suferințelor lor nici într'un cas. Ei vor rămâne credincioși popo-

rului și intereselor noastre naționale și nu se vor lăsa ademniți de cursele contrariilor, căci scrisu este: „de v-ar ruga inimicul cu glas mare, să nu ascultați, că șapte vicleșuguri sunt în sufletul lui”.

Iubirea noastră de neam și legăturile frăției dintre noi ne va oferi puterile în luptă și ne vom avea trebură de-a ne îndrepta speranțele spre idoli străini. Să nu descurăgăm de în aceste zile de grea încercare, ci să ne aducem aminte, că „lupta întăresce pe cel slab și primejdia măresce pe cel tare.”

Vorbirile arhierilor români gr. or.

rostită în ședința dela 29 Mai n. c. a camerei magnaților din Budapesta.

În ședința dela 29 Mai n. c. s'a dezbătut în camera magnaților din Budapesta proiectul de lege pentru salarisarea învățătorilor. Cea mai mare parte dintre prelații confesiunilor au lipșit cu totul. Între aceștia, cu durere trebuie s'o spunem, numără și Episcopii români uniți, dintre cari astă dată nici unul n'a ostenit până la Budapesta. Lupta în contra amintitului proiect de lege au susținut-o numai cei trei archiere ai bisericii române gr. or. a căroră pășire energetică a produs mult sângeru în tabăra șovinștilor maghiari.

Reproducem aci vorbirile celor trei archiere români:

Vorbirea Metropolitului Mironu Romanului.

Esceleța Vostă, Dómne Președinte! Ilustri Magnați! Eu și după cele ce le dăseră cu temeu în vorbirile lor premerse ilustra mei conșoi episcopi din această parte, aș ave să grașcu foarte multe la obiectul de discuțiune cu privire stătu la interesele patriei, cât și la

cele ale bisericii și naționalității mele; dér după ce din cauza sănătății foarte debilitate nu mă pot apuca să țin un discurs mai lung, care să se ocupe în mod exact cu toate părțile speciale ale obiectului, din parte-mi sum necesitate a mă declara relativ numai foarte pe scurt și numai în liniamente generale.

Ceru din capul locului grașcu permisiune a Esceleței Sale președintelui nostru, profund stimat și de mine, ca să-i pot aminti, că fiindu ađi pentru bisericile indigene de Ritu grecescu a dona și de Rosalii, din considerare la acesta ar fi fost după mine, precum și după alți deasemenea interesați, foarte cu scop, ca ședința ilustrei case a magnaților fiasată pe ziua de ađi, să se fi pus cu câteva zile seu mai înainte, seu mai târziu, ca să ne fiă siliți membri de ritul grecescu ai casei magnaților și mai cu seamă prelații concernenți, a absentă de acasă într'o zi de sărbătoare mare ca acesta, seu a rămâne absent dela ședința presentă, care este de un interes mai de aproape pentru confesiuni. Cred însă, că lipsa de considerațiune în casul acesta nu a fost cu intențiune, și speru, că între impregiurări normale cei din ritul grecescu nu vor mai fi puși într'o neplăcută situațiune de silă, cum este cea de acum.

Trecându după permiterea acestora la obiect, imi iau voiă mai întâiu a observa: că în proiectul de lege pus în discuțiune, sunt cuprinse și astfel de măsuri, cari deocă ținemu seamă la titlul binesuătoru ce-lu portă el, cadu afară din cadrele lui; pentru-că aici nu e vorba numai de regularea salariilor pentru învățători și învățătoare, ci sunt atrase în proiectul de lege și alte măsuri, cari nu au locu aici, acume instituirea învățătorilor confesionali subvenționați din partea statului, precum și procedura disciplinară, care să se pună eventual la cale în contra lor, ceea ce după mine este în contra regulor de codificare și în contra unui arangementu bun.

Eu ridicat preste ori ce preocupățiune frivolă, eutez și afirm: că sco-

FOELETONULU „GAZ TRANS.”

Micilă.

Un omă avea trei feciori, dér era așa de sêrac de nici focul în vatră nu-i ardea, de sêrac ce era. Deci dăce cătră cei trei feciori ai săi: Dragii tati, până acuma am trăit cum am putut, dér bine vedeți, că vremile s'au rēit, bucatele s'au scumplit, ér noi nu avem nimic decât câte o gură bună, care ar totu rōde să aibă ce; mergeți, dragii tati, și vă băgați slugi, că altu modru de trăit nu avem.

Vom merge tată, dicit feciorii, și cel mai mare să și gată de cale, ér cei doi mai rămănu o di-două, până și-oră însă ceva merinde. Și cel mai mare s'a dus cale de trei zile și stăpănu nu și-a căpătat, dér când fu în ziua a patra, trecându pe lângă nisce omeni ce arau, îi întrebă: bade, nu m'ati soi îndrepta undeva să mă bagu slugă? — „Să mergi — dăce un omă dela plugu — până-i trece delul celi, și acolo în luncă este casa unui moșnegu, acela de bună seamă te-a băga”.

Și merge feciorul nostru și nimerse la casa moșnegului singură singuriță, într'o livade frumōsă. Moșnegul era în grădină. Deci merge ață la el și-i dă binețe: Bună ziua, moșnegule! — Să trăscoi cu bine, voinice, dér ce vânturi te portă pe aici?

— Am venit moșule, că mi-au spus nisce plugari, că ai av lipsă de slugă, că și eu imi caut stăpănu, că uite sunt fecioru sêracu.

— În bunu locu te-au îndreptat fētul meu și în bună vreme ai nimerit, că uite, am lipsă de un omă să mi griješcă nisce berbeci. Dăcă vrēi rămăi la mine — și de-i fi cu credință, nu ți-a părea rēu, că m'ai slujit.

— Bucuroșu moșule.

Și din minuta aceea rămăne slugă la moșnegul.

P'atunci anul era din trei zile. Acum fiindu de cătră sêră, dă moșnegul feciorului de mâncare și-i arată să se culce în șură, în fēnu verde și mōle, ca mătasea. După ce se face ziua îi pune merinde și-i dă și o glajă golă dăcându-i: Deseră, când vei veni, să-mi aduci în glajă acesta apă de unde voru bea ber-

becii și în traistă ierbă de unde voru pasce ei.

Și s'a dus feciorul cu berbecii până la podul de aramă. Acolo l'a cuprins un somn și a adormit și nu s'a tređit până colo la ojină, atunci și-a aflat berbecii lângă el, dec gândind că ei de acolo au păscut, și-a umplut de acolo traista de erbă și din o baltocă glaja de apă și s'a dus cu berbecii acasă.

— Bună sêra moșnegule!

— Să fi sănătosu voinice! Dér aduci pășune și apă de unde s'au săturat berbecii?

— Aduu moșule. Și dete erba din traistă și apa cu glaja moșnegului. Moșnegul le cunosc numai decăt, dec ilu mai întrebă odată: Erbă de asta au păscut și apă de asta au bētut?

— De asta — moșule.

— Bine! atunci decă-i așa, hai în lăuntru să-ți plătescu pe anul întregu, cu tōte că ai mai av de slujit două zile.

Și intră în casă și-i puse moșnegul pe mēsă două blide, unul plin

de galbin și altu plin de minte și-i dăse: alegeți, voinice, ce voescei.

Și și-a ales feciorul blidul celu plin de galbin și s'a dus cu elu acasă.

Bucuria tătăne-sēu, când ilu vedu sositu cu atăta hărām de banu. Numai decăt ilu încarcă de laude și sfătuesce și pe feciorul celu mijlociu să mērgă să slugescă, dōr de va nimeri și elu la un stăpănu așa de bun, ca frates' o celu mai mare.

Și merge feciorul celu mijlociu, și după cum îi spune frates' o celu mare de casă — nimerse chiar la acelu moșnegu și — ce să mai întindem vorbă? — pășesce tocmai ca frates' o celu mare, și merge și elu acasă cu un blid de galbin.

Acum veni rēndul celui mai micu din frați să mērgă la slugit, alu lui Micilă, că cei doi frați dăceau: nu l'om ține noi ca pe un trântor din sudōrea noastră. Plēcă dec și Micilă în lume. Pe elu nici nu l'au povățuit frații cei mai mari unde să mērgă să dēe de moșnegul celu bun, dér mergēdu elu de ici până colo totu căutându și stăpănu,

pulă acestui proiect de lege propriaminte nu este întru atâta ca să se amelioreze pozițiunea învățătorilor, câtă este mai vârtosă, ca să se constrângă drepturile autonomice ale confesiunilor, cari au coloritul de naționalitate, sau — se o dă mai oblu — scopul lui este, ca să se restorne autonomia bisericilor naționale. Această cuprindere a lucrului o constată toate organele opiniei publice maghiare, cari în partea cea mai mare chiesc deja în bucuria lor, că prin o astfel de lege se vor nimici tendințele naționalităților, după ele nepatriotice.

Dér apoi pentru ce sunt nepatriotice naționalitățile nemaghiare din țera acésta? Dóră pentru că o parte neînsemnată a inteligenței naționalităților, sub scutul instituțiilor liberale ale statului, serie articoli vehemenți în diare, adeseori trecuți peste margini, și uneori arangiază și demonstrații politice, când vede periclitate interesele naționalităților? Său o dóră chiar și numai pentru aceea sunt nepatriotice naționalitățile, pentru că ele nu doresc și absolut nu vreau să-și lapede caracterul lor național, limba și obiceiurile lor proprii, și să se contopescă în rassa maghiară, în cultura specială maghiară?

Câtă pentru acésta atât înaltul guvern al statului, câtă și peste tot opinia publică, ar pute să fiă cu mine dimpreună cu totul în curată; pentru că ce privește cauza primă, rădăcinea, decă elă în adevăr există și este periculos, se pôte sana și trebuie sanată în altă modru, fără ca să fiă necesară a se mutila o instituție în acest lucru cu totul inocentă, adecă autonomia bisericilor; ér ce privește cealaltă cauză, după modestele mele vederi în contra aceleia absolut nu mai există nici un remediu, pentru că la noi conștiința națională și alipirea către propria sa naționalitate a prinsă deja așa de tari rădăcinea, și este întru atâta dezvoltată în toate clasele locuitorilor, încât aceea nici prin educație, nici prin învățământ școlar, nici prin ori ce violență nu se mai pôte stîrpi.

Autonomia bisericii gr. or. române în patria noastră eu o consider de o instituție fundamentală, de una, pe care legislațiunea dela 1861/68, în legătură cu complanările privitoare la dreptul public, pentru aceea o a dat bisericii, ca să asigure Românilor jalosi de naționalitatea lor, cel puțin în biserică și în școală, un fel de viață — așa dîcîndu — familiară, și prin acésta pe lângă susținerea intereselor patriei, totodată să asigure pentru totdeauna și existența naționalității române; decă a schimba, a slăbi sau a mutila o astfel de instituție fundamentală, așa numai în mod

incidental, prin o lege specială școlară, nu este nici just, nici echitabil, dér nici cu scopul.

Sciu bine, că acest proiect de lege atinge autonomia nu numai a bisericii greco-orientale române, ci deopotrivă și a celorlalte biserici din patriă; însă referințele acestor diferite biserici către stat sunt foarte variate, pentru că pe când interesele bisericilor de naționalitate maghiară află mai totdeauna sprigină și apărare din partea statului, pe atunci este de prevădută, că biserica greco-orientală română, singură numai pentru că ea nu aparține naționalității maghiare, precum a fost în trecut spusă la multe feluri de injurii, așa va avé și de acum înainte, după crearea unei astfel de legi, parte de un tratament foarte mășter, ceea ce are deja indicii și în acel fapt, că Escolența Sa domnului ministru al instrucțiunii publice înainte de a stabili specialitățile acestui proiect de lege, a intrat cu privire la acestea în tratative cu bisericile protestante maghiare și după mărturia diarelor a pactat cu ele, ér pe noi, biserica greco-orientală română, tot atunci a binevoit a ne ignora totală fără nici un motiv justificabil.

Afară de mutilarea autonomiei bisericilor, care este gravamenul principal, trebuie mai ales să excepționez acele dispoziții ale proiectului de lege, cari parte nu sunt executabile, parte au înțeles dubios, parte nu sunt compatibile cu echitatea; așa d. es. § 11 punctul d) pune confesiunilor pentru cazul contemplat acolo un termen preclusiv de 30 de zile pentru efectuarea alegerii nouă de învățător, pe când în biserica gr. or. română alegerea de învățător se pôte face numai pe calea concursului, ér timpul deschis pentru însuși concursul este cel puțin 30 de zile, așa ér proiectul de lege nu acordă timp pentru dispozițiile premergătoare și următoare la alegerea de învățător.

Mai departe § 10 este așa de obscur redactat, încât elă nu eschide interpretarea, că susținătorii școlilor confesionale ar fi dator să dea mijloacele de subsistență destinate pentru școlile lor încă și în acel cas, când ei își sisteză școala, sau când guvernul statului vine să li-o sisteze; o astfel de interpretare însă ne ară duce la confiscarea fără drept a averii; de aceea Escolența Sa d-lu ministru de culte și instrucțiune publică m'ar deobliga nemărginită, decă ar binevoi să-mi răspescă încă aici în ilustra cașă a magnaților, prin o declarațiune categorică, în doelile mele referitoare la acésta §, spre orientarea prealabilă a celor interesați.

În fine eu la §§ 9 și 18 vedu o abatere foarte nejustă, pentru că pe când s'ermanelor confesiunii se pune un ter-

minu numai de 9 luni, respective de 1 an, ca ele să urce salariile învățătorilor săi la măsura recerută, pe atunci puternicul stat își ia un respiriu de trei ani, pentru ca să întregescă salariile învățătorilor prin ajutoarele cerute de susținătorii școlilor; apoi mai vine la aceea încă și aceea, că salariul învățătorilor după § 9 se încassează dela susținătorii școlii eventual pe calea administrațiunii publice și încă nu numai la plănsorea părții interesate, adecă a învățătorului, ci și în casă de o denunțare oficială, de exemplu, când în afară de aceste ar veni să facă raport organele administrative chiar și fără a fi receruate de către învățătorul interesat; ceea ce eventual va forma un isor deschis pentru multe controverse interne.

Din parte-mi mă mărginesc în discușiunea generală numai la momentele principale, ce le amintii, cu deosebire la apărarea autonomiei bisericii gr. or. rom., garantate prin lege, și cu aceste recomandând grațioasă atențiunea a ilustrilor magnați reprezentațiunea, respective cererea respectuoasă a episcopatului gr. or. român, proiectul de lege ce este sub discușiune, nu lă primesc de basă la o tratare în special și la crearea unei astfel de legi nici într'un chip nu potă concurge.

Vorbirea Episcopului I. Mețianu.

Vorbirea P. și S. Sale Episcopului Iónu Mețianu, pe care am publicat-o deja în tot cuprinsul ei, în Nr. 109 (de di) ală fôiei noastre, o dăm în resumată:

După ce vorbitorul spuse, că prin acésta proiect de lege sunt amenințate drepturile bisericii române ortodoxe din patriă, că pretensiunea statului de-ași aroga drepturi și mai mari, ca până acuma, asupra școlilor confesionale, că-rona li-ar da un ajutor de peste 60 fl., este nejustă și neechitabilă, și că prin acésta proiect se lovesce greu în autonomia bisericilor, slăbindu veda și autoritatea confesiunilor, continuă astfel:

„Dér afară de acestea, prin atinsul proiect de lege se mai stîrbesce și o lege regnicolară fundamentală, adecă: articolul de lege 38 din 1868, pentru că, pe când acum citatul articol recunoșce confesiunilor dreptul de a staveri ele însel dotatiunea învățătorilor confesionali, pe atunci prin proiectul de sub partractare se dă guvernului dreptul de a staveri acele dotatiuni atunci, când însuși dispune, ca minimul dotatiunii unui învățător să fiă 300 fl., ér ală unui adjunct să fiă 200 fl., pe lângă cortel și grădină, și peste acésta mai

prevede și quinquenale, după anumiții ani de serviciu. Mai departe, pentru că pe când articolul de lege 38 din 1868 recunoșce confesiunilor dreptul de ași institui ele însel pe învățătorii lor, pe atunci proiectul de sub desbatere dispune, ca acolo unde statul ar contribui cu ajutorul cât de puțin de peste 60 fl., la lăfa învățătorilor, are și elă a se ingera la instituirea învățătorilor. Ba în anumite casuri își arógă dreptul denunțării, ér în altele dreptul respingerii învățătorilor instituiți prin confesiuni. În fine pentru că pe când articolul de lege 38 din 1868 recunoșce confesiunilor și exclusivul drept de disciplină asupra învățătorilor confesionali, pe atunci proiectul de sub întrebare dă statului o foarte mare incurgere și în trebile disciplinare ale învățătorilor confesionali.

„Ba și mai multă. Pe când articolul de lege 38 din 1868 numai în acel casă prevede prefacerea unei școle confesionale în școală comună, când școala confesională n'ar corespunde legii și când confesiunea nici după trei admonițiuni, făcute din 6 în 6 luni, n'ar delătura scăderile indicate, pe atunci proiectul de sub întrebare auctorizează guvernul a prefaca școala confesională în comună și fără cele 3 admonițiuni prevădute în articolul de lege 38 din 1868, chiar și în casul, când dotatiunea s'ar fi ridicată la minimul pretins de acel proiect, decă acésta din vr'o cauză nu s'ar pute încassa...”

Arătând apoi, că prin acésta lege nouă se iau totă mai multă drepturile nostre bisericilor și cauzăză mari îngrijiri și dureri clerului și poporului român, continuă:

„...Cred, că ilustra cașă nu-mi va lua în nume de rău, decă către toate acestea voi mai aminti, că și clerul și poporul român a învățat ași iubi nu numai patria, dér și limba și religiunea sa, întocmai ca și compatrioții săi Maghiari, și de aceea simte nespusă durere, de câte ori vede atacându-se aceste scumpe tesaure ale sale, precum se face acésta prin amintitul proiect de lege.”

La sfârșitul vorbirii sale vorbitorul declară, că nu primesce proiectul.

Vorbirea Episcopului N. Popea.

Exelentissime dle president, ilustrii magnați! Mărturisesc, că eu greu m'am hotărît a lua cuvântul, căci o potă soi înainte, că cuvintele mele, ori cât de drepte și fondate ar fi, nu vor fi luate în considerare în fața curentului, care se vede, că domnesce în patria noastră. Și decă totuși, ca unul, care nu am fericierea de a soi perfectă limba ma-

nescarî plugari l'au îndreptat la moșul celă cu casa din livade. Și s'a dus Micilă, și l'a aflat în grădină lângă stup: Bună vremea, moșule! — Să fi sănătosă băiete? Dér ce vânturi te pórta pe aici? — Am venit moșule, că m'asî băga slugă, și nisece plugari m'au îndrumat la d-ta, spunându-mi, că ai avé lipsă de un feriorăș.

— Am, fétul meu, am lipsă de un om cu credință să-lu portă la berbec, că veți, io-să bătrân, nu potă umbla pe hotăr după ei și chiar acum e timpul când roscă și stupii, trebuie să stau tot pe lângă ei. Dér ce să-ți dau să mă slugesc un an?

— Mi-i da, moșule, câtă vei chibzui, că sunt vrednic, după ce mi-oi împlini anul: acum deocamdată numai meringior și opinențe să fac bine să-mi dai. Așa rămase Micilă slugă la moșnegu. Peste nopte dormi în fenu în șură, ér dimineța, când cântau paserile îlă sculă moșnegul, îi puse merinde, îi dete o glaje în care să i aducă apă de unde voră bea berbecii și i spuse, că în traistă să pună jerbă de unde voră pasce ei. Apoi plecă Micilă și se totă duse pe

drum după berbec, dér ei nu esiră din cale în lători până ajunseră la pădurea de aramă. Acolo îlă cuprinse pe Micilă un somn greu, dér nu se dă somnului, ci merge după berbec, până ajungă aceia la podul de argint. Acolo era câtă p'aci să cadă de pe picioare, așa somn îlă frământa, dér nu se dă somnului, ci merge tot după ei până ajungă la podul de aur. Acolo acum era în adevăr să cadă de pe picioare de somn și și cădă, dér nu așpi, ci iute se ridică ca fript și se uită după berbec. Adecă aceia treceau printr'o apă mare către țermurele celălalt. Acum prinde Micilă a plânge și a se daoli până le fū milă berbecilor de el, și unul se înturnă la el și i dîse: ține-te de lăna mea! Și s'a ținută de lăna lui și îndată a fost de ceea parte. Dér berbecii ca per în palmă! Caută'n drépta, caută'n stânga, nu-să, și pace! Căutând elă așa, dă de o biserică, unde aude cântări și rugăciuni. Intră în lăuntru, nu vede pe nime, dér cântările le totă aude și pe o mesă vede prescur și vede într'un păhar vin. Merge ér afară, ér caută, dér nici urmă de berbec; intră ér în lăuntru, ia o pres-

oură și o pune în traistă și din păharulă cu vină tórna câțiva picuri în glaja lui, apoi eși afară și plecă către apa cea mare, pe unde venise. Adecă berbecii erau acolo și-lă așteptau pe el. Bucuria lui! Numai decă se prinde de lăna unuia și câtă clipesc din ochi fū de oșta parte, apoi hai pe drum către casă, și când se mesteca diua cu noștea fū la moșnegulă acasă.

— Bună s'era, moșule.

— Bună să-ți fiă inima fétul meu, noa! da aduc pășune și apă de unde s'au săturat berbecii?

— Eu, moșule, de adus aducă ceva, dér n'asî pută jura că au mâncat și au b'ut, ce aduc eu, fără totuși mi-se pare că nu mă înșel, că uite cum o fost și uite cum o fost, și i spuse moșnegului toate pășaniile lui din diua aceea.

— Bine, dragul moșului, m'ai slugit cu credință, de aceea și voesc a te plăti omenesce. Hai în casă și-ți alege plata.

Și mergă în casă. Érá moșnegulă îi puse și lui Micilă dinainte două blide, unul plin cu minte și altul cu galben și i dîse, să-și alegă. Elă alese cel

cu minte. Apoi îlă întrebă moșnegulă: Ce să-ți mai dau, spune-mi, că m'ai slugit cu credință, de aceea te lasă să alegi. Dér Micilă, băiat cuminte, nu alese nimio, ci dîse moșnegului: Mi-a da moșul, ce va crede, că sunt vrednic. Și i a dat moșul o pălărie și i-a dîs: uite Micilă, aci ai o pălărie, decă o pui pe cap — nime nu te vede; du-o cu tine, că bine-ți va prinde.

Așa se duse Micilă dela moșnegu cu mintea în cap și cu pălărie în mână. Când ajunse acasă, la ei era voiă bună, mănăcări, beuturi ca la cei ce au mai mulți bani decă minte. Cum îlă vedură frații și tatăl lor începură ală întreba: Noa, dér tu cu ce te alegi din slugit? Căți bani aduc?

— Nici un ban rău, dîse Micilă, étă am căpatat pălăriea asta drept simbră pentru o di.

— Așa? Înepură frații cei mai mari, beți cum erau, adecă tu nu aduc ban să ajuți la purtarea cheltuelilor, tu umbli după pălării, gândesc că noi vom fi mușii morii să împărțim cu tine agouisita noastră? Hei! greu am muncit noi până am însemat ce avem, greu

ghiară, imi i-au voiă de a rosti la acest obiect câte-va cuvinte, o facu pentru aceea, pentru-că nu se pôte, convingerea și datorința nu-mi permit, să tacu atunci când vedu că unu nou atacu se pregătesce contra drepturilor noastre înscrise în lege, contra autonomiei bisericii noastre gr. or. și în generală contra dezvoltării noastre culturale. Inse, illustri magnați, o facu și pentru aceea, ca nu cumva să se dăcă, că nu ne aducem gravaminele înaintea locurilor competente. Le aducem, illustri magnați, și tot-déuna le-am adus înaintea locurilor competente, când a fostu trebunță, inse cu regretu am esperiatu, că precum am dăsu, din cauza curentului amintit, domnitoru în patria noastră, acele noi când, dér nicu când n'au fostu luate în considerare.

Așa se vede, illustri magnați, că la noi legile, cari sunt mai drepte față cu naționalitățile nemaghiare și cu confesiunile acestora, numai de aceea se votăză, pentruca séu să nu se aplice de locu, séu să devină cu desăvîrșire iluzorii, luându-li-se ori-ce valôre prin legi ulterioare.

Dovadă despre acesta este cunoscuta lege a naționalităților, care hotărîtu pentru aceea s'a făcutu, pentru ca să nu fiă aplicată, pentru ca să fiă pusă ad acta, deja dela votarea ei.

Altă dovadă ne dă autonomia bisericii noastre gr. ort. române, sancționată și inarticulată în totă forma, prin care se recunoșce acestei biserici dreptul de a-și regula singură, liberă și independentă toate afacerile școlare.

Dér, illustri magnați, §. 38 alu legii școlare dela 1868 înocă recunoșce dreptul confesiunilor și le dă libertatea de a-și înființa și susține școlile proprii, de a-și alege și aplica învățatorii, de a hotărî lefile acestora și planurile de învățămîntu și de a esercia dreptul și autoritatea disciplinară asupra învățătorilor séi.

Dér ce folosu, illustri magnați, căci confesiunile au fostu știrbite treptat în toate aceste drepturi ale lor, garantate în lege, prin legi și ordonanțe ulterioare, astfelu totu mai multu și în modu mai simțitoru fiindu restrinsă autonomia școlară a confesiunilor.

Și pe când credeam, illustri magnați, că acestu amestec alu statului în trebile școlare a ajunsu la culme, éta ne întelnimu cu acestu proiectu de lege, care décă va fi primitu, în adevêru aprôpe cu desăvîrșire aru șterge celu din urmă restu de autonomie școlară a bisericii noastre gr. ort. române. Da, illustri magnați, prin elu s'ar șterge în realitate de odată cu autonomia și legea școlară dela 1868. Căci după acestu proiectu de

lege, contraru legii amintite, confesiunilor li-se octroeză salarul minimalu și quinqueniul, cu care trebuie să și plătescă învățatorii, ér décă confesiunile nu potu scôte această sumă minimală, își perdú în privința învățămîntului confesionalu totu dreptul garantat prin lege, așa că biserica nu va mai fi nicu mai multu nicu mai puțin, decâtu unu foru inchișionalu și unu oficiu esecutivu alu statului. Dér nicu atâta, illustri magnați, căci prin modificările înăspritoare făcute în casa deputaților, statul sub pretextul „direcției contrare statului“ este îndreptățitu a desființa, când voese, ori-ce școlă confesională.

Inse, illustri magnați, pentru-ce 'ôre această inechitabilitate față cu confesiunile și autoritățile lor? Pentru-ce ni-se dă nouu cu o mână, ér cu cealaltă ni-se ia ce ni-s'a datu? Oare modificarea acesta a legilor, spre paguba evidentă a confesiunilor, cum se pôte explica într'unu stat de dreptu organizat cum este Ungaria? Oare diferitele confesiuni, și în specială credinșii bisericii noastre gr. ort. române, nu sunt o parte a fiilor patriei noastre? Nu-și sacrifică și ei sângele și averea pentru susținerea și apărarea patriei noastre comune?

Imi iau voiă, illustri magnați, a pune aceste întrebări, cu atâtu mai virtosu, că motivele proiectului de lege, după a mea părere, sunt cu desăvîrșire nefundate și tocmai în contradicere cu răspunsul la întrebările mele. Nefundate, illustri magnați, pentru-că décă eu s'ar știrșescu același lucru bunu cu mai puțină cheltuélă decâtu altul, apoi cine mă pôte silu după dreptu, ca să cheltuescu și eu atâta câtă a cheltuitu altul? Séu, illustri magnați, décă diecesa noastră de Caransebeșu aru întreținé învățatorii buni și cu desăvîrșire corăspundători pentru plată mai mică de 300 fl. anualu, apoi cu ce dreptu ar pôte-o silu statul să le dăe plată mai mare ca cea amintită? Ce scopu aru avé asemenea silă? Eu așa cred, că nu suma, ci rezultatul bunu alu învățămîntului aru trebui luat în considerare, căci acesta hotărêscé valôrea internă a instrușionii peste totu.

Și sé nu credă nimenea, illustri magnați, că confesiunile n'ar fi pentru îmbunătățirea lefilor învățatorescu, din contră, asigurarea sorpi învățătorilor nimenea nu o doreșce mai multu ca ele, dovadă școlile și lefile profesorilor lor, care vedêndu cu ochii crescú și se șporescu, dér numai pe încetulu și pe rând, conformu împrejurărilor și stării materiale, în care se găsescu. Da, illustri magnați, suntu considerabile jertfele aduse de confesiuni pentru instrușia, în ciuda celor-alte greutăți, cari trebuie să le pôte în toate privințele, după cum a

recunoscutu chiar Escelența Sa d-lu ministru de culte și instrușione publică în casa deputaților.

Dér așa mi-se pare, illustri magnați, că *altius petenda est ratio*. Nu atâta instrușia séu îmbunătățirea salariilor învățatorescu, ci alt-ceva este la mijlocu, anumitu curentulu acela, despre care am avut fericirea să amintescu la începutul discursului meu, și care, judecând după toate presemnele, nu pôte fi altul decâtu asimilarea, séu maghiarisarea naționalităților nemaghiare din patriă.

Este grea problemă acesta, illustri magnați, care cu greu se va realiza în luminatul secolu alu 19-lea, când popôrele au ajunsu la conșinșă națională. Resultatul va fi acela, că din nou se voru turbura sentimentele publice, se va provoca ură și dușmăniă între diferitele popôre ale acestei frumoșe patrii, în loculu păcii și alu iubirii creștinescu, de care atâta trebunță avem.

Vé stă în putere, illustri magnați, să ridicăți la valôre de lege acestu proiectu, dér vé rog, binevoiti a lua în considerare consecuențele triste, cari voru urma, bine știind, că în această țéră sunt și alte popôre, cari voescu și au dreptul să trăescu cu limba, caracterul și cultura loră propriă.

Inșuși Stulu Stefanu, illustri magnați, primul rege și întemeietorul acestui regat, a dăsu, că *regnum unius linguae imbecile et fragile est*. Dovadă acesta, illustri magnați, că și atunci au locuit diferite popôre în patria noastră, dér acel rege înteleptu nu le-a șperat, ci le-a ciuștit și li-a prețuit limba, pentru-că bine a știutu în ce cons.ță puterea unui stat. Lucru naturalu, că nu popôrele s'au născutu pentru stat, ci statul este înfiinșat pentru popôre.

Binevoiti, illustri magnați, a lua și aceea în considerare, că astfelu de tendențe stau în contradicere vedită cu legile sancționate în vigôre, cari legi „câtă vreme sunt în vigôre, trebuie observate cu sfinșenă“, după cum a dăsu odată înteleptulu patriei Fraucoșu Deak.

Binevoiti mai departe, illustri magnați, a vé aduce aminte și a lua în considerare acele promisiuni și asigurări șerbătoreșcu, cari li-au dat în diferitele epoce naționalităților cei mai eminenti bărbați de stat ai Ungariei, ba chiar și casa deputaților, atunci când și concepșii noștri maghiari se simșiau jigniti în drepturile lor politice și nașionale.

În șfirșitu binevoiti a vé aduce aminte și de acel sfântu principiu liberalu, care s'a proclamat șerbătoreșce în anul epocalu 1848: libertate, egalitate și frățietate. Și în legătură cu acesta, nu uitați cuvintele sfinșe scripturi: *Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris!*

Și în urmarea tuturor acestora eu așa și ongeta, illustri magnați, că nu ar fi echitabilu, în secolul XIX., alu luminilor, precum și milleniulu, care se va șerba, să se termine prin desavurarea cuvintelor amintite ale primulu rege Sf. Stefanu.

Aceștea sunt, illustri magnați, binevoitôrele mele păreri și din inimă dorescu, *ne quid regnum detrimenti capiat*.

Proiectulu de lege nu-lu potu primi de basă pentru discușionea șpecială.

Prigonirea comitetului centralu.

Cetitorii „Gazetei“ noastre de Duminecă știu, că guvernulu ungușescu a pus la cale o nouă prigonire împotriva comitetului centralu alu partidei noastre nașionale, din cauza Memorandului, care în vara anului trecut a fostu dus de o deputașione la Viena. Dăm astăci, în resumat, decursulu ascultărilor membrilor comitetului.

Vinerea treoută, după amiaș a fostu celu dintel ascultat d-lu Eugen Brote. La întrebarea judei de instrușia Gôdri, décă a luat parte la ședința din 20 și 21 Ianuarie 1892 și décă recunoșce, că a comis crima prevêdută în §§ 171 și 173 ai procedurii de presă, d-lu Brote a răspuns, că la adunarea din 20 și 21 Ian. 1892 a luat parte. elaborarea și așternerea memorandului a fostu încredinșată unui comitetu alesu anume spre acestu scop; ca proprietaru alu unei tipografii nu se simte datoru a primi vre-o răspundere pentru lucrările tipografice, ce se facu acolo, fiindu puși pentru acesta bărbați anume, cari conduc lucrările tipografice și cari primescu răspunderea pentru tipăriturile ce le facu. Primescu răspunderea pentru Memorand.

Sâmbăta trecută înainte de amiaș a fostu ascultat d-lu Dr. Ionu Rașiu, șefedintele comitetului. La întrebarea judei investigatoru, décă recunoșce, că a comis crima prevêdută în §§ 171 și 173 alu legii penale, d-lu Dr. I. Rașiu, după ce pretinșe să fiă ascultat românescu și protocolulu încă să se ié în limba română, declară, că Memorandul l'a făcutu comitetulu centralu din însărcinarea conferinșei generale a alegătorilor români, că acestu comitetu a dispus tipărire și răspândirea lui, dér cu toate acestea primescu răspunderea pentru cuprinsulu Memorandului, la a căru răspândire inse n'a conlucrat. Nu recunoșce să fi comis vre-o crimă. Dr. Rașiu refușă subscrierea protocolului, din cauză, că nu e luat în limba română.

ni-am ruptu ciolanele în streini pe la slugit, și tu sé vii numai să mănânci de a gata ca trêntorele? Mergi în lume! când vei aduce unu blid de galbin, cum am adusă fiă-care din noi, atunci vei fi părtașu la masa noastră și la glaja noastră, până atunci nu!

— Décă nicu nu mă îmbulșescu, frașiloru, nicu la mănăcirile, nicu la beuturile vóștre, că vedu eu, că și fără mine le puteți voi toca tote.

Așa dăse Micilă și se duse în lume, că vedea el, că cu frașii nu-i de a-o duce de când au bani, că țepeni erau de beutură, vorba eluia: Bani dau corne și copite la omul făr' de minte.

Mergându elu așa, éta nimeresce chiar în satulu împêratului. Acolo aude o veste slabă, că adecă pe cele trei fete ale împêratului în totă nôptea le ducu, nime nu știe unde, ér până în çor de çi ele stricu o sută de părech de papuc, și nu se află în totă împêrăția omu, care sé le pôte străjui sé nu se duca.

— Aci potu face o trêbă bună, dăse Micilă și merge ată la împêratulu.

Pe împêratulu ilu află șperat pen-

tru năpastia ce-i dăduse pe capu cu fetele lui. Era cătrănit de nime nu-i putea intra în voiă.

— Ce cauți pe aici? întrebă măniosu pe Micilă, vedêndu-l că se apôpiă de el.

— Am venit, înălțate împêrate, răspunse Micilă, ca să și străjuescu fetele.

— Hm! în mare lemnu vrei să și implânși șecura! Dér nu știi tu că 99 de voinici, totu unul ca unul, și-au pus capulu străjuindu-le și totu n'au pututu. Tu, precum se vede, vrei să fi alu sută-lea? Ți-ai uritu vieța șermane! Décă chiar voescu, eu te lasu, tu străjuesce-le. De le vei putea opri, ori baramu de le vei da de urmă, îți dau una din ele, care vei voi de muere, și jumătate împêrăția zestre, ér de nu — capulu și-lu pundu în par, lângă cele 99; învoitu ești?

— Învoitu, înălțate împêrate!

Și se puse Micilă în ternaș la ușa casei, unde ședeau fetele. Când se înșeră veni fata cea mai mare și-i dădu unu paharu de vinu cu somnu, ca să-lu adormă. Elu se făcu că-lu bea, dér ilu aruncă în sinu, apoi se făcu că șdorme,

dér nu adormi. Colo după cina cea bună veni ér fata cea mai mare și-lu plesni cu unu sbiciu peste spate de gândea că dă în vită, nu în om. Dér elu nu dă nicu unu semn că simte, se făcu că șdorme dușu, dér nu durmea. Atunci fetele se iau frumșel și trecu peste elu numai în vârfulu degetelor și se punu trei în trei trăsuri, ce se sloboșise ca din senin înainte casei. Elu tiptil se puse în cea din lăpștu cu pâlăriușă pe capu, de nime nu-lu vedea. Și prineră trăsurile a sbura — nu altcum — până ajunșeră în pădurea de aramă. Acolo își întinșe Micilă mâna și rupse o crengușă. Dér atunci pădurea așa se vêtă odată de era pe toți sé-i asurdêșcă, și se auș glasu puternicu: Hoșu a fostu tatălu țeu și muma ta, dér mai hoșu ești tu, că nime nu m'au vătêmat până acum, numai tu. Smei se mirară, că ce pôte fi? Că smei erau care duceau pe fete în totă nôptea la curșile lor. Decu se școboriră smei din trăsuri, caută în drêpta, caută în stânga, până mai se zăria de çiuș, dér nu aflară pe nime, atunci se urcară mănios în trăsuri și porunciră la coșii să întoră îndêrêtu, că nu i bine.

După ce ajungu în curtea împêratului, până se școboriră fetele, Micilă topu în ușa lor culcat și se face că șdorme. Fetele trecu peste elu cu papucii noi cum i-au fostu luat.

— Ai șcâpat în iast-nôpțe, dăse cea mai mare, dér la nôpțe totu și-om pune noi capulu.

— Nu știu puneil'om. ori pune-ni-l'a? răspunse fata cea mai mică.

Diminêșă după ce se șoulă împêratulu și vedu papucii întregi, neclintiti, numai decâtu pricepu, că fetele lui fură bine grijite, deci dăse lui Micilă: voinicu ești băiate!

A doua șeră se culcă Micilă în ușa casei fetelor, fata cea mai mare-i aduse 2 pahar de vinu cu somnu, ér elu în locu sé le bea érá le turnă în sinu și se culcă. Colo mai târșioru veni ér fata cea mai mare cu unu bicu mare și-lu oru de dou or de gândia că pârăie, dér elu răbdă și se făcu că șdorme. Cređêndu acum fetele că șdorme, s'au luat chitinelu peste elu și s'au furășat până la trăsurile smeilor, cari le aștepta în drum. Elu repede își puse pâlăriușă pe capu și încă înainte lor se aședă

În aceeași zi a fost ascultat și d-lu Demetriu Comșa, a cărui cerere, ca protocolul să fie luat în limba română, a fost refuzată de judele Gödri. La diferite întrebări, ce i s'au pus, d-lu Comșa răspunde, că a luat parte la conferința din 20 și 21 Ianuarie 1892, în care s'a decis subțernerea Memorandului, precum și la ședințele comitetului din 25 și 26 Martie, în care s'a stabilit textul și modalitățile răspândirii lui; nu-și aduce însă aminte, să fi răspândit Memorandul; nu recunoște, că Memorandul cuprinde părți, care vătămă legea și cu atât mai puțin, că ar fi comis vre-o crimă. Răspunderea pentru Memorandul o primesc în totă estensiunea. Subscrierea protocolului o refuză.

Intr'amădă aceleași zile a fost ascultat, totu în Sibiu, d-lu Nicolae Cristea. Densul răspunde, la întrebări, că a luat parte la conferința din 20 și 21 Ianuarie 1892, că e membru al comitetului central, că a conlucrat la facerea Memorandului, că primește răspunderea pentru Memorandul, că nu recunoște să fi comis vre-o crimă, căci a se adresa cineva la tronul sau o rugare, este iertată, și adresarea în felul cum s'a făcut Memorandul, nu cuprinde în sine nici o crimă, nefiind provocarea la agitație. D-lu Cristea de asemenea n'a voit să subsoie protocolul, fiindcă n'a fost luat în limba română.

Dupa amădă a fost ascultat d-lu Septimiu Albini. Răspunsul d-lui Albini la întrebările protocolului este analog cu răspunsurile celorlalți domni. Densul dize, că Memorandul este o rugare către Majestatea Sa, în care se cuprind gravaminele Românilor și e dezvoltat programul politic al partidei naționale române, ceea ce nu constituie crimă.

Din Reghinul săsesu primim scirea, că la 26 Mai n. a fost citat înaintea judeului investigator d-lu Patriciu Barbu, care la întrebările, ce i s'au pus, a dat următorul răspuns: Sunt membru în Comitetul, la ședința acestuia din 26 Martie n'am luat parte; ca membru în Comitetul am conlucrat și eu la tipărirea și divulgarea Memorandului; cu „Institutul tipografic“ n'am stat nici într'o legătură.

La Clușiu a fost citat a doua zi de Rosalii d-lu Iuliu Coroianu, totu în cauza Memorandului, care a cerut ca protocolul să fie luat în limba română. Judele investigator însă n'a voit să-l asculte, de unde a urmat, că d-lu Coroianu a refuzat a da ori ce răspuns la întrebările judeului, insinuând totodată apelația, care însă, după cum oțim în foile unguresci, a fost respinsă de tribunalul.

La Seghedin, cum scrie „Budapesti Hirlap“, judele Molnár, la însărcinarea

tribunalului de presă din Clușiu, a mers în închisura de stat să asculte pe d-lu Dr. V. Lucaciu, care însă vorbindu numai românește, ascultarea nu s'a putut face.

Au mai fost ascultați: la Alba-Iulia d-lu Rubin Patifa și la Bistrița d-nii Daniil Lica și Dr. G. Triponu.

Intre acușai fiind și d-lu Dr. Aurel Popoviciu, domiciliat în Grațu (Austria), foile unguresci spun, că autoritățile unguresci vor cere dela Austria să fie extradat, deoarece este supus ugaru. Tribunalul de presă din Clușiu a și luat măsurile de lipsă pentru acesta, respective a ordonat să fie ascultat.

Din incidentul urmăririi comitetului, foile unguresci au scoarut cele mai miserabile minciuni, precum că omeni necunoscuți ar fi pătruns în locuința judeului investigator din Sibiu, de unde ar fi furat nesce scrisori „compromițătoare“, apoi că d-lu Dr. I. Rațiu și-ar fi pierdut urma etc. Tote soirile aceste se desmintesc acum, spre rușinea foilor unguresci, cari în turbarea lor și-au pierdut ori ce simț de omenie și rușine.

Aducendă aceste vești, ne mărginim a constata deocamdată, că guvernul unguresc, prin ordonarea acestui proces monstru, nu face decât să întărească și mai mult pe Români în lupta dreaptă ce-o poartă cu asupritorii lor, cari ar trebui să-și aducă aminte, că faptele nedrepte și ilegale se răsună mai curend ori mai târziu. — Răsună-se-va și nedreptatea lor!

SCIRILE QILEI.

— (22) Maiu.

Fanatism unguresc în nouă ediție. Cetim în gazetele unguresci, că în adunarea comitatului Coșocnei, ținută zilele acestea în Clușiu, s'a petrecut o scenă, care varsă multă lumină asupra fanatismului turbat al Ungurilor din Clușiu. Șeșciul Bartha Miklos, redactorul foii „Ellenzek“, a cerut și a propus, ca din banii cassei orfanale să nu se mai depună nici o para la banca românească „Economul“ din Clușiu, care bancă, dize Bartha, „lucreză împotriva intereselor unguresci“. Cuvintele fanaticului Ungur au atins adenc pe membri români. Protopopul Hossu din Coșocna ceru cuvânt și încep să vorbească românește, der Ungurii orbiți de patimă strigară, ca nisce smintiți: „Eláll“, adică „josu ou elu!“ Viceșpanul Gyarmathy abia putu liniști spiritele turbate, când se sculă bravul român Truța, cassierul la cassa orfanală, și a declarat, că „Economul“ nu face politică și că banca română are

drept să ceră, ca banii orfanilor comitatului locuit aproape numai de Români, să fie depuși la ea. Români, dize d-lu Truța, tocmai așa își iubesc locul unde s'au născut, ca ori și care Maghiar, chiar și dacă acesta e deputat. În fine adunarea a hotărât, ca din banii orfanilor să se depună la „Economul“ ca și până acum. — Așadă d-lu Bartha a rămas buzat cu propunerea sa. Un astfel de caput buguit de șovinism spurcat, nici nu merită altceva.

—x—

Convenția comercială cu România. O soire telegrafică din Bucuresci ni-a împărțit alaltăer vestea, că între Austria-Ungaria și România se va face convențiune comercială, adică se va deschide vama. Baza acestei convențiuni este tariful autonom. În urma acesteia artiștii de vândare veniți din România vor fi vămuți la graniță conformu tarifului general susținut față de alte state. Noua convențiune este făcută pe timp nedeterminat și cu dreptul de a se desfășura ori când într'un an.

—x—

Spre rușinea veacului. Din Sătmăr primiram ieri următoarea soire: În 31 Mai n. s'a petrecut la tribunalul din Sătmăr o nouă faptă de neleguire a „justiției“ maghiare. Părintele Dr. V. Lucaciu a fost transportat din Seghedin aici, pentru a i-se ceti sentința, care va rămâne o veșnică pată rușinoasă pe fața judecătorilor din Sătmăr. Curia aprobând sentința tablei regesi din Dobrișin, prin care d-lu Lucaciu este condamnat la 4 luni închisore ordinară și 300 fl. amendă, procurorul a cerut contragerea pedepsei și schimbarea închisoriei de stat a acușatului cu temnița ordinară. Tote sfertările apărătorului I. Coroianu au fost zadarnice. Ambele pedepse contrase întruna fac 13 luni de închisore, dintre cari 4½ luni, socotindu-se ca împlinite, acușatul Lucaciu este osendit la 8½ luni închisore ordinară. După oțirea sentinței, condamnatul a fost luat de haucii unguresci și închis numai de oță. — Ce barbari!

—x—

Medaliă comemorativă. Academia Română a bătut o medaliă în bronz comemorativă a morții regretatului ei președinte G. Barițiu. Medalia are pe o parte figura ilustrului bărbat, pe cealaltă parte inscripțiunea: „Academia Română, lui George Barițiu, Maiu 1812—1883“.

—x—

Încă un preot român condamnat pentru „agitație“. Părintele Simion Crainic din Urșiu de jos (parochia gr. c. în retragere), om trecut de 70 de ani, fu condamnat la 13 Mai

n. c. din partea tribunalului r. din Mureș-Oșorhei la două luni închisore de stat și 50 florini pedepsă în bani, sub cuvânt, că ar fi agitat în contra naționalității maghiare. Nu oțosem desțul de amănunțit fazele acestui proces și de aceea nu ne putem pronunța mai pelargu asupra lui. Notăm însă, că în contra sentinței s'a insinuat recursul.

—x—

Cu 1 Iunie s'au retras din circulația privată monedele de argint de 2 fl. și ¼ florenț seu 25 or. La cassele statului însă se vor primi și de aici încolo până la 31 Iulie a. c. Adeoc două luni întregi, seu ca plată, seu pentru schimbare.

—x—

Concert. Musica orășenescă va da mâne. Duminecă în 4 Iunie un concert în grădina hotelului „Pomul verde“. Programul este variat și interesant. Începutul la 7½ ore seara. Intrarea 30 or. — Programa este următoarea: 1) „Barataria“, marș de Komzak. 2) Ouverțură la opera „Die verkaufte Braut“ de Smetana. 3) „Alpenrosen“ valș de Ferdinand Holzwarth (archiducele Ferdinand). 4) Concert pentru violoncello în A moll de Goeterman. 5) „Rhapsodie hongroise“ de Liszt. 6) Ouverțură la opera „Tannhäuser“ de A. Wagner. 7) Un cântec românesc, de Cavadia. 8. „Wiener Leben“ poutpourri de Komzak. 9) Mare fantasiă din opera „Cavalleria rusticana“ de Mascagni. 10) „Honey soit qui mal y pense“, polcă francească de Vollstett.

—x—

Concertul Cerny. Un public numeros și distins întruni Joi seara concertul tinerului violinist Franz Cerny, care după cum se aude, a debutat acum de curend în Sibiu. Cu talentul seu va ajunge departe, mânuarea arcului e îndrăsnită și sigură, predarea-i vioiă și pentru etatea lui dezvoltă încă prea mult temperamentul. Concertul al șeptelea de Beriot l'a esecutat cu multă pătrundere, cu deosebire partea a doua i-a reușit. Fantasia ungurescă de Huber a avut efectul dorit, peste Flageolet a trecut cu multă fineț. În a doua Polonesă, de Wieniawsky, își luase tinerul violinist un avânt și trecu peste dificultățile piesei cam ușor. În genere concertul a fost foarte reușit și tinerului Cerny îi putem prorooci un viitor strălucit. D-ra Otilia Kugler, care își dău concursul la concert, a fost până acum puțin oțocută publicului brașovean, ca cântăreță, și la surprinsu foarte plăcut prin vocea-i simpatică și predarea-i dragălașe. Acompaniarea a luat oțupră-și escelentul Prof. de musică Rudolf Lassel.

și el unde chibzui. Trăsurile porniră ca îndrăcite; într'o clipă fură la pădurea de aramă; der o trecură, ca și cum nu ar fi fost nimio; apoi ajunseră la pădurea de argint. Și într'atata țini pădurea, de pământul se cutremura și dize un glas tare: Hoțu a fost tatăl tău și mamă-ta, der mai hoțu ești tu, că încă pe mine nime nu m'a vătămă, până acum!

Smeii er se spăriară, se coboriră jos și alergară în drepta și căutară în stânga, dór voru afla hoțul; der nu-lu găsiră, deci ca să nu i apuce diua pe drum, se întorseră să pună fetele acasă. Micilă fu cel dintăiu, care se coborî și se aședă la pragul ușei fetelor, făcenduse că dórme.

—Ai mai scăpatu odată, hoțule, dize fata cea mai mare, der la nôte totu îți punu capul!

— Nu sciu, care pe care? întrebă cea mai mică.

Când se sculă împăratul și vedu papucii întregi, băt pe Micilă pe umăr și-i dize: voinic ești, băete! Poartă-te și la nôte așa și atunci imi ești ginere.

Der fetele cele mai mari numai nu turbau de neoză, că două noți după olaltă nu putură juca.

Când fu colo în de seară merse fata cea mare la Micilă și-i dău 3 pahar de vinu ou somn, elu er se făcu că le bea, der elu le turnă în sinu, apoi se făcu că cade ca mortu bétu jos și adórme. Colo mai într'unu târziu est fetele și cea mai mare așa-lu croesce de trei ori cu un biciu, de sângele-i eș prin haine din spate, der Micilă se făcea că dórme dus și nu simte. Acum se luară haitele eră și se puseră în trăsurile smelur și hi în ruptul capului. Der Micilă era și elu în sireglă. Treoură așa prin pădurea cea de aramă, trecură și prin cea de argint, der când fură în pădurea de aur er rupse Micilă o créngă și pădurea er țipoti: Hoțu a fotu tatăl tău și mamă-ta, der mai hoțu ești tu, că încă pe mine nime nu m'a vătămă până acum tu.

Acum însă smei nu mai căutară după hoțu scind bine, că totu nu-lu voru găsi, ci merseră totu într'o fugă la curțile lor, unde-i aștepta mănăci,

beuturi, musică și câte și mai câte. Micilă se puse nevedut în fruntea mesei, mănăci și bea boeresce, smei se mirau cine le mănăci mănăci și le bea beuturile, că ori cât aduceau, îndată erau mesele góle. În urmă se sătură și se prinseră la joc drăcescu, totu pe tășuri de cuțite și de paloșe, încât fetele cele două mai mari minten schimbă papucii, că toți li-se tăia jucand; cea mai mică nu juca, că nici nu avea cu cine — fiindu numai doi smei ou mama lor, nici nu o trăgea inima, ea numai de frică mergea ou surorile ei. Micilă, nevedut cum era, sta numai lângă ușă și aduna papucii cei rupti ce-i aruncau fetele cele două de pe picioare. Și umplu un sac până n'gură de papuci stricați. După joc smei se puseră la fumat. Micilă le luă dinainte dosele cele de aur și pipele cele de spumă, der ei nu soiau cine. Atunci se îngroziră smei și diseră: Trebuie să ne schimbăm conacul în alte părți, o să mutăm curțile de aici, apoi er v'om aduce la joc.

Așa s'au suit toți în trăsur și hai cătră casă. Micilă încă era cu ei, der

cine avea ochi să-l vedă? Și când ajunseră la curțile împăratului elu fu cel dintăiu care se scoborî și se culcă pe sac în ușa casei fetelor.

—Ai scăpatu de 2 ori, der acum a treia oră totu și am pus capul, dize fata cea mai mare.

— Nu sciu, care pe care, dize cea mai mică.

Dimineta, după ce se sculă împăratul, era foot de necăjit, vedend papucii fetelor er stricați, numai decât pricepu că er fură, unde fură. Deci apropiindu-se de Micilă dize: Mă miram ca tu, un papă lapte, să-mi faci ceva ispravă?! Acum și-ai pus capul, amăritule!

—Pus și nu prea înălțate împărate. Că uite, în nôte dintăiu le-am întors din pădurea de aramă! — Nu-i drept, tată, dize fata cea mai mare! — Der de unde-i crénga asta? întrebă Micilă, arătand crénga cea de aramă. Atunci inlempi fata și nu cuteză a mai gremujda nimica.

În nôte a doua, vorbi mai departe Micilă, le-am adus din pădurea cea de argint.

Noua constituție bulgară.

O telegramă anunță, că Marea Sobraniă bulgară s'a închis, terminându-și lucrarea de revizuire a Constituției. Modificările principale, cari s'au realizat sunt următoarele: succesorii actualului prinț vor continua a păstra religia părinților săi și numai alți doilea moștenitor va fi crescut în religia ortodoxă. — este prima modificare, ér a doua reducerea numărului deputațiilor la jumătate. Afară de acestea s'au mai votat și câte-va dispozițiuni nouă, cari n'au fost cuprinse în Constituția de până acum:

1) S'a stabilit legalmente titlul de Alteță regală pentru prinț și pentru moștenitorul Tronului. 2) Prințul va pute să acorde decorațiuni pentru merite. 3) În împrejurări de mare urgență prințul va pute să contracteze împrumuturi până la suma de trei milioane de franci și să facă chelnel până la un milion pe răspunderea sa, fără autorizarea prealabilă a Camerei, dér sub rezerva înouințării din partea acesteia. 4) Mandatul deputațiilor Sobraniei se prelung-șoe de la trei la cinci ani. 5) Sobrania va avea dreptul de a spori, decât va orde necesar, numărul miniștrilor. Această din urmă dispoziția se va și pune în aplicare foarte curând, creându-se portofolii separate pentru agricultură și pentru lucrările publice.

Sciri telegrafice.

București, 2 Iunie. Comitetul ligei s'a constituită aseră astfel: Președinte V. A. Urechia, Vicepreședinte: Ionel Grădișteanu; Cassier: Periețeanu-Buzău. Secretari: I. Bianu și I. Lupulescu.

NECROLOGŪ. Victor Ilieș în numele său și a rudeniilor anunță cu cea mai adăncă durere că iubita sa măică **Marița Ilieș** născută Șandor după scurtă suferință a înțesat din viață la Budapesta în 1 Iunie 1893. Rămășițele pământesci a scumpei defuncte se vor înmormânta în 3 Iunie a. o. la 3 ore după am. petrecându-se dela gara din Cluj în cimetierul comun, unde se vor depune la repaus etern, lângă osmintele repositului cunoscut. Parastasul pantru sufletul repositat se va celebra în biserica principală rom. cat. din Cluj la 5 Iunie 1893. la 10 ore dimineața. Fie-i țărina ușoră și memoria binecuvântată! *Clujina* la 2 Iunie 1893.

6. *Aplicarea multiplă.* Nu există mijloc mai bun, care se pte aplica la diferite cazuri, ca Molls Franzbrantwein care alină durerile, înțesce nervii și muschi întrebunțându-se ca adăosul la băi etc. O butelie 90 cr. se pte procura zilnic prin poste dela farmacistul A. Moll li-

— Nu i drept. tată! dize fata cea mijlociă.— Dér de unde-i crenguța asta? întrebă Micilă, arătându crenguța cea de argint.

Atunci amuți și fata cea mijlociă.

— În noaptea trecută — adause mai departe Micilă, am rupt crenguța asta de aur, din pădurea de aur, crezându că le-oiu pute opri, dér nu le-am putut; au mersu cu smei la curțile smeilor, unde cele două au jucat până totu ferferiță și au făcutu papucii — uite la ei, înălțate împérate! am luat și pipele și dosele smeilor, uită-le aci, numai să mă crezi, că te-am slugit cu dreptate.

— E drept tată, dize fata cea mai mică.

— Decă-i drept, tu voinice vei lua pe fioa mea cea mică de soț, ér ceste două mai mari mērgă, cât le-oru duce doi ochi!

Și așa s'a întemplat. Micilă s'a cununat cu fata cea mică a împératului și a rămas împérat, ér fetele cele două mai mari s'au dus cât au vădutu cu ochii.

Cum era Micilă împérat, avea de

ferantul curței din Viena Tuchlauben 9. În depourile din provincie se se cēră espresu preparatele lui Moll, provēqute cu marca de contravenție și subscriere.

Calea spre înavușire.

de I. D a r i u.

(Urmare).

I. Minte.

„Minte, minte, mărită nația românească! Când te vei lumina și cu fapte bune te [vei împodobii.

Altă nația alésă ca tine nu va fi“
D. Tichindeală.

Când a făcutu Dumneșu pe om în fericire, a voit, ca el să rămână pururea în starea acésta, ce se vede de acolo, că pe lângă *mintea* cea sănătoșă, cu care l'a îndestrat pentru drepta sa povățuire în lume, i-a dat încă din vreme și o lege. Prin legea acésta si-a arătat voința lui, ca omul să urmeze tot-d'auna minții celei sănătoșe și nici odată să nu lase ca aplicările și poftele trupului să-i întunece lumina minții și să-i turbure sfințenia voiei sale. Prin porunca dată mai înainte i-a făcutu cunoscut, că îndată ce o va călca, va perde fericirea, va ajunge într'o stare amărită, se va face robu poftețor, cari se împotrivesc minții celei sănătoșe și-lu duc la perire.

Ce-a făcutu însé omul? N'a ascultat de minte și legea cea sfântă a călcat'o, urmându *poftei*. Pofta e diavolul împelițat și diavolul nu e altul pentru om, decât pofta, care în felurite chipuri îl amăgesce, îl înșelă și-lu duce unde a dusu mutul épa, — la perire. Bine-i face; de ce ascultă de ea și nu urmēză minții celei sănătoșe, păzindu poruncile!

Mintea este cea dintăiu la ori ce lucrare a noastră. Fără ea suntem perduți în lume. Ea singură ne povățuesce în lipsă și în necasuri și totu ea ne arată mijlocele cele mai nimerite, ca să ne scăpăm de ele.

Mintea ne stă înainte ca o lumină nestinsă, ca o călăuză credincioșă și ne dă deslușire la ori ce lucru, decât voimă a-o întreba și a asculta de ea.

Dér chiar și acela, care ia de temel întru toate minte sa, încă nu pte fi întru toate desevēșit. *Desevēșirea séu cultura*, este o cerință de frunte pentru cel ce vré să se înavușească. Elu trebuie să fiă cu mintea sa desevēșit, ca și ochiul în vedere. Ochiul este luminătorul trupului și mintea luminătorul sufletului.

Sé ne dedăm de cu vreme a ne

facutu multe judecări, ca împérat. Odată i aduc înaintea trei hoți mari, unul mai bătrân și 2 mai tineri. Elu îi cunoșoe; era tatăl séu și cei doi frați ai lui. Că ei totu benchetuiră cât le ținură galbinii, apoi se puseră pe furate, nefind desevēșit la lucru cinstit. Dér acum i-a fostu prinsu gendarii și i-au adus la împératul sé-i judece. Ei, veți bine, nu cunoscură pe Micilă.

După ce ascultă împératul faptele lor porunci oă toți sé esă afară din curte, numai hoții sé rămână și cu el. Atunci le dize: Dér nu mă cunoșoeți? Eu sunt Micilă! Ați locomit la galbină — aceia v'au mâncat capul; de lăcomiați și voi, ca mine, la blidul oelii ou minte, nu ajungeați ce ați ajuns. Mergeți în păcatele vōstre. Dér ei nu se putură clăti de aci; îi lovi guta de grōza cuvintelor înălțatului împérat și acolo rămaseră morți, ca loviți de trăsnet. Ér Micilă, de n'a murit, și ați trăsese ca împérat!

Rețea g ū, 12/6 892

I. Popă Retegani.

deprinde mintea cu cugetări bune. Din cugetări bune purcede voința curată. Voința curată dă nascere nisuiței spre ce e bun și folositor. Și din aceste trei iesu apoi faptelele bune ale omului. Dimpotrivă, o minte deprinsă cu cugete rele dă nascere unei voințe rele. Voința rea nisuesce spre ce e rău și nefolositor și din aceste trei esu faptele cele rele ale omului.

În ori-ce întreprindere și înainte de sévēșirea ori-cărei fapte cât de mici sé ne punem următoarele întrebări:

- 1) Ce felu de lucru este acesta?
- 2) În ce legătură stă elu cu noi și cu celelalte lucruri?
- 3) La ce pte folosi?
- 4) Ce este omul?
- 5) Ce voiesce omul în de obște și care este ținta stăruinței sale?
- 6) Pentru ce omul este lăsat pe pământ?
- 7) Cum ne putem câștiga hatărul și încrederea altora fără umilirea noastră proprie?
- 8) Ce cerem noi dela alții și ce așteptă alții dela noi!

Aceste întrebări, împreună cu răspunsurile nimerite date lor cultivă și ageresc mintea noastră de minune și o împinteneză la dreptă cugetare, care apoi la vremea sa ne arată fără a greși chipul cel mai nimerit, cum se întrebunțăm cutare și cutare lucru în folosul și spre binele nostru și al altora.

O minte deșteptă și dedată pururea a judeca și a cerceta din fir în pēr totu ce se ține de ea, ia toate în băgare de sé și din toate scie trage folos pentru sine fără a vătēma cumva pe alții. Mintea ne pășoesce de greșeli primejdiōse și vătēmătoare nouă, ne feresce de căi rătăcite și ne arată drumul cel mai scurt și mai bun de a ajunge la ținta doririi noastre. Nu vom începe așa dér nimic până ce mai înainte ni-am cerut sfatul de lipsă dela mintea noastră.

Spre a ajunge la aceea, ce dorim, ne folosim cu înțelepciune de mijlocele, cari ne stau la îndemână. Lucrul odată început nu-lu vom face numai de jumătate, ci tot-d'auna vom stăru de a-lu isprăvi. Multe lucruri începute și neisprăvite, nu numai că nu ne aducă nici un folos, ci dimpotrivă ne aducă pagubă, pentru-că ne perdem vremea înzadar cu începuturile lor și când ar fi sé vedem la ce ispravă eșim cu ele, lăsăm lucrul baltă, apucându-ne de altul, ca și pe acesta, cine scie din ce pricină, sé-lu părăsim cu atât mai curând.

Lucrul bun se face încet. De aceea nu putem cere a vedé îndată rodul ostenețelor noastre. Poma cea mai bună și mai gustosă tot-d'auna ne face sé așteptăm mai mult după ea, pentru-că ea se cōce mai târziu. În lucru nu putem sbura ca pasērea, ci trebuie sé fim mulțamiți, decât, ca și în umbletu, putem înainta pasu de pas. Sé nu fim lacomi la sévēșirea unui lucru, însé nici un minut sé nu lăsăm la vremea sa nefolosit.

Voindu déră a eși bine în toate întreprinderile noastre, vom profita cu pricepere de folosul, ce ni-lu dau lucrurile sévēșite de noi pentru noi, precum și hatărul de care ne bucurăm între ceilalți omeni. Nu vom începe nici un lucru fără a judeca maturu asupra lui; nu ne vom supēra fără temei în sévēșirea lui și nu ne vom băga capul nici odată, fără

un scop hotărît, în lucruri neînțelese și nesigure.

Ochiul minții sănătoșe pătrunde cu înlesnire în lucruri și ne spune, cari ne sunt de folos și cari ne sunt spre stricăciune. Întăiu a cugeta și după aceea a începe un lucru, este câștig de timp și ne aduce mult folos la vremea sa. A afla iute calea cea mai nimerită în sévēșirea unui lucru și a nimeri, cum se dize, cuiul drept în cap, ne scutesce cu siguranță de ori-ce pierdere, ne dă curagiu și indemn la sévēșirea lui, decât e de tolosu, și ne opresce a-lu face, decât e nefolositor și păgubitor pentru noi.

(Va urma.)

ECONOMIA.**Ce strică pomilor?****A.**

Multe pedepse vin și asupra pomilor, multe neajunsuri, de cari trebuie sé-i scutim; au adăcă și ei inimizii séu vrăjmașii lor, de cari trebuie sé-i scim mântul, decât voim sé nu ne fie munca zădarnică.

Amu dīs în mai multe rēnduri, că pomaria înainte de tōte sé aibă gardu bun; gardul bun îi scutesce de multe primejdii, ce ar veni dinafară. Acum încă repetēz, că gardu bun sé nu lipseacă dela nici un pom, decât voim sé nu ne fie munca zădarnică. Mai amintesc la acestu loc și aceea, că în grădina de pomi, vite sé nu suferim, că ele pe pomii mai tineri îi rod de vēruri, ba și la cei bătrâni și mari le rod crengile cât ajung; afară de aceea, se frēcă de ei și ni-i potu chiar rupe. Oile și caprele nu ni-i-or chiar rupe, dér ele au obiceiul firesc de rod crenguțele și chiar și scōrța, ér pomii despoiați de scōrță trebuie sé se usce, sé piēră. Chiar și balega și udul de oia strică pomilor, îi face de pier. Din asta causă punu omenii oile de stăuresc cu ele locurile lăzuite, că de balega și udul lor se uscă și rădēcinele cele mai puternice de fagu și ștejar.

Nu vom lăsa decă nici un animalu domestic sé umble, séu sé pășuneze printre pomi, ba vom griji, ca nici cele sēlbaticé sé nu pōtă avé intrare. Sunt însé unele, cari pe lângă tōtă grija omului, numai te pomenesc cu ele între pomi, și facu mari daune, decât omul nu-și pte feri pomii de ele. Astfelu sunt:

1) *Iepurii*, cari decât potu intra în grădină, rod cōja de pe pomii tineri și chiar crenguțele, la cari potu ajunge. Astfelu despoia ei cu deosebire merii și perii tineri, cari apoi, veți bine, trebuie sé se usce. În potria iepurilor ne asigurăm pomii așa, că tōmna, colea după culesul viilor, îi impresurăm de mărăcină, ori îi înfășurăm și legăm cu paie ori cu vejii (turgeni, paie de cucuruz). Mai bună este însé ungerea trunchilor pomilor cu zamă de varu amestecat cu funingine, spoirea lor cu sânge de bou în care s'a stinsu varu séu spoirea lor cu o cirulă compusă din lutu, urină și balegă.

Decă pe lângă tōtă îngrijirea s'a întemplat de iepurii ni-au rosu din pomi, atunci cercăm a-i vindeca; decât numai nițică cōjă de o parte au rosu, atunci netezim rana cu bricégul, o ungem cu ali-fiă și o înfășurăm cu pânză și se vindecă; decât însé cōja e rosă juru împéjur, atunci nu ne rē-

mâne decât să-i ciuntăm chiar de sub rosătură, rana se o ungem cu alifă și se vedem, dora vor da din ciungul răsărit mlădițe nouă, cari apoi le vom cultiva cum ni-a veni mai bine la socotela. De sine se înțelege, că de-i ros pomul chiar până la locul unde a fost altuit, atunci îl ciuntăm și altoim de nou.

2) **Cărtițele** (sobolii). Acestea cei drept, se pot privi ca animale folosite, întru câtă adecă urmăresc și consumă rimeleși larvele insectelor; der fiindcă ele, în umblarea pe sub pământ, găuresc pământul printre rădăcinile pomilor și scot mușinoe, sunt animale puțin plăcute. Cui nu-i place de ele, le poate nimici turnându în găurile lor apă amestecată cu oleu de terpenin.

3) **Sorecii** încă strică pomilor tineri și simburilor sămănași, că simburii îi mănăncă, er rădăcinile pomilor tineri le rod. In contra lor se recomandă multe soiuri de otrăvuri: brânză otrăvită cu fosfor, sponghia mănunțită cu jumăruțele de slănină și triptă în unsore ș. a. der mai bine-i stirpesc pisicile, aricii, câinii și unele paseri.

4) Sunt însă unele paseri, cari strică pomilor prin aceea, că se aședă pe crengile tinere și le rump. Der decă parii, la cari sunt legați pomii până sunt tineri, sunt destul de lungi, atunci acelea se aședă pe ei. Ba-i bine, ca printre pomii tineri, ici coala să înfigem anume câte un prepelc, adecă par lung cu clomburele de câte o palmă două, ori par lung cu cruce la vîrf, pe cari se se pot aședă paseri mai grele, ca corbii, ciorele, țercile ș. a. și astfel se nu fi silite a se aședă prin pomii Cuiburi de țarcă și de clora nu vom suferi nici în pomii cei mari, că atunci ne cară și puii cei de găină și de rațe dela cloșce.

Sunt apoi unele paserele, cari strică pomele; in contra lor mai bună este paza bună pe timpul cocerei pomelor, alungarea lor cu durăitori.

(Va urma.)

MULTE ȘI DE TOATE.

Impăratul și maimuța.

Wilhelm II iubesc foarte multă militarismul. Acum câteva luni a pus se se construiescă la castelul Sans-Soucis un fort mic numai pentru micii săi băieți. Fortul e provădit cu turnulețe, cu cupole și totă ce se cere unui fort în casă de război. Prinții imperiali se jocă acolo de-a soldații și d'a „războiul.“

Der războinicul împărat al Germaniei a mers și mai departe. El are în armata sa și un reprezentant al nemului maimuțos.

In curtea palatului între alte ghere e una și mai mică în care se află o maimuță îmbrăcată în uniformă de grenadier de gardă. De câte-ori trece împăratul pe acolo, maimuța apucă pușca, ia poziția militară și uitându-se țintă la împărat, îl salută mai abilită ca un soldat bătrân. Și se te prăpădesc de risă, vedându bietul animal cu pantalonii militari și cu coif mic în capt.

Maimuța e din specia *vistiti* și Wilhelm II a primit-o cadou dela regele Umberto, cu ocazia ultimului său voiaj în Italia.

Impăratul a dat-o pe mâna unui ofițer dela curte, care i-a dat instrucțiile militare. Micul animal a învățat repede, căci cum e din firea lui deștept și imitator, a urmărit cu multă atenție exercițiile militare ale celorlalți soldați din gardă.

Acum prezintă arma totu așa de

bine ca cel mai bun soldat al regimentului de gardă.

Interesant e și aceea, că de câte-ori maimuța salută pe împărat și acesta răspunde la salut, ca unui militar bătrân.

*

Cel din urmă din eroii orientali.

Uraguanii, cari împinși de un nobil sentiment de patriotism și de recunoștință sârbătoresc cu un laudabil zel memoria generoșilor, cari ilustră patria lor, se prepară ași să celebreze apoteosa unui bătrân, care fu unul din cei 32 de eroi orientali.

Acești eroi, plecându din Arenal Grande la 19 Aprilie 1825, se intrură în orașul Buenos-Ayre în casa locuită de Ludovic dela Torre, care le-a dat foarte mult ajutor, ajutându-i cu bani. Fratele lui Ludovic della Torre, care fu unul din cei 33, mai trăiesc încă și a fost acela, care cusă drapelul cu care cei 32 năvăliră pe teritoriul oriental.

Acosta frumosă figură de patriot trăiesc în Buenos Ayres în nise condiții foarte restrinse. El, bătrân peste 80 de ani, va simți cu mare și sinceră bucurie tributul de onore, care astăzi se dă acelor omeni mari și nemuritori, printre cari are și el un loc foarte important.

*

O superstiție curioasă.

Intre omenii din Ciucichen, (Siberia nord-estică) domnesc o superstiție foarte curioasă. E vorba despre sinuciderea tuturor omenilor. Toți omenii de acolo cred, ca nise fanatici, în viața viitoare și s'au hotărât să se întâlnească mei repede cu rudele lor morțe. Sufletele morților sunt considerate ca apărătorii familiilor. Vecinii, și mai cu seamă rudele candidatului la morțe se străduiesc 3 zile de a rându să-l convingă ca se nu se omore, că-i păcat. Omul însă nu vrea și spune, că în toate nopțile îi spun spiritele din cea-altă lume să vie la ele. După ce toate argumentele au ajuns de prisos, rudele se învoiesc ca omul să se înjunghie său se se spânzure; în sfârșit se se omore.

Candidatul la morțe e înfășurat în piei de reni, (un fel de cerbi) și pus într'o sanie trasă de 8 reni, cari trebuie să-l ducă pe o cale lungă. Inchipuirea e, că acesta e ultima călătorie a omului pe lumea acesta. Călătoria ține 15 zile prin sate și prin pustii. In urmă se hotărăște ziua fatală. Atunci candidatul la morțe e adus din nou în satul lui și se adună în oasa lui rudele și vecinii. Fanaticul se îmbracă cu alte haine și se aședă într'un cort. Instrumentul omoritor se află în mâinile unei rude.

El e de trei feluri: lance, ouțit său pușcă. Dacă fanaticul vrea să fie omorât cu ouțitul, atunci două rude îl prind de mâni, er ală treilea îi pune ouțitul în piept, în regiunea inimii. Candidatul la morțe face după câte-va momente un semn și atunci omul îi implântă ouțitul drept în inimă.

Decă însă fanaticul vrea să fie strangulat, omenii îi pun lațul împrejurul gâtului și-l trag în dreapta și în stânga până-l omoră.

Mortul e pus pe o sanie, der cum șede un viu și apoi e dus departe pe câmp. Acolo i se taie gâtul și se îngropă trupul. Omenii omoră și pe renii cari au tras sania. In partea aceea a Siberiei, toți omenii suat surprinși de mania sinuciderii și lumea crede că cea mai mare fericire e să „treaci“ cât se poate de repede pe lumea cea-altă.

*

Un epitaful curios.

Etă epitaful curios al mareșalului de Saxonia, mort în vîrstă de 55 de ani:

Curagiul său a făcut să-l admire 1 om.
A avut vrăjmași der a omorât, 2 Regi, pe cari i a apărat sunt în număr de 3

Pentru Ludovic mai cu seamă, inima sa mare s'ar fi sfărmată în 4
La masă avea obiceiul să bea pahare mari și pline în număr de 5
A iubit în viața lui femeii în număr de 6
A avut ducele 7
A murit în Noemvre ziua 8
Corpul său înmormântat la Strassburg are răni din război, 9
Pentru sufletul lui să nu se cante decât Te deumuri și De profundis în număr de 10
Vîrsta mareșalului său 55

*

Aventurile unui căpitan.

Inaintea tribunalului militar al corpului 5 de armată din Orleans (Francoia) s'a înfășat deună-zi căpitanul Donville din reg. 18 de dragoni, acusat de înșelăciuni, în paguba unui camarad al său. Din desbaterile urmate s'a aflat, ca viața căpitanului a fost foarte sburciunată. In totă armata franceză, nu există nici un ofițer, care să fi suferit atât de mult în cariera sa ca acusatul.

Fiul unor părinți săraci, Donville, când era de 16 ani (1859) a intrat voluntar în armată. In lupta de la Magenta s'a distins așa de mult, în câtă după terminarea războiului a fost primit în școala militară. De acolo a eșit ca locotenent de artilerie și a fost trimis în școala de artilerie din Metz. El a căcut în societatea unor omeni stricați și a început să facă la datorii, pe cari nu le-a putut să le plătească.

Din cauza acesta a trebuit să demisioneze din armată. In scurtă vreme însă a intrat în armată, der numai ca simplu soldat în artilerie. Abia însă ajunsese sergentul fu persecutat neincetat de creditorii, a eșit din nou din armată. Peste o lună la rugămintele sale a fost primit ca soldat într'un regiment de spahii din Algeria.

Acolo s'a distins în campania contra Cabildor (1866) astă fel în câtă a fost numit sub ofițer și decorat cu virtutea militară.

Când a izbucnit la 1870 războiul franco-german, Donville a venit cu regimentul său în Francoia. Armata în care se afla el era comandată de Mac Mahon. Ca subofițer s'a bătut așa de vitejesc la Wörth în câtă pe câmpul de război a fost înaintat la raugul de locotenent.

Donville a căcut prizonier în mâinile Germanilor, der a putut să fugă din închisore, a venit în Francoia și s'a luptat eră în contra Germanilor, er mai târziu în contra comunarilor din Paris. Din pricina bravurii sale a fost decorat cu legiunea de onore.

In sfârșit la 1875 a ajuns la gradul de căpitan. Se părea că i s'a deschis un viitor mai bun. Superiorii săi îl însărcinau cu misiunile cele mai delicate și cu problemele cele mai grele; toți îl laudau devotamentul și istețimea sa.

Der neimpăcării creditorii i-au dat eră și din nou au început să-l chinuescă. La început Donville a plătit cu ce i rămănea din lăfă.

Pe urmă a falsificat polițe în numele unui camarad al său.

Inșelăciunea a fost dovedită și Donville a dispărut. El a fost condamnat în lipsă la 20 de ani de închisore. Când a aflat despre acesta, s'a prezentat de bună voie generalului, rugându-se să fie judecat din nou.

Rugămintea i-a fost ascultată și procesul s'a judecat din nou într'una dille trecute.

Donville a istorisit în cuvinte mișcătoare suferințele vieții sale.

Judecătorii tribunalului militar au achitat în unanimitate pe căpitan.

„ALBINA“ institut de credit și de economie Filiala Brașov.

Conspectul operațiilor de casă în luna lui Mai 1893.

Intrate:

Numărul cu 1 Mai 1893 fl.	13647.52
Depuner spre fructificare .	112817.53
Cambii răscompărate	43904.27
Conturi curente	109504.54
Imprumuturi pe efecte și alte imprumuturi	14481.83
Imprumuturi pe produse . . .	4350.—
Monetă	1581.26
Interese și provisiuni	6075.89
Comisiuni	1798.—
Diverse	1061.44
fl. 314222.33	

Eșite:

Depuner spre fructificare fl.	127141.42
Cambii escomptate	70631.08
Conturi curente	50524.27
Imprumuturi pe efecte și alte imprumuturi	13158.—
Imprumuturi pe produse . . .	18072.—
Monetă	16882.55
Comisiuni	3475.22
Interese și provisiuni	1967.31
Diverse	3382.10
Spese și salare	1425.47
Numărul cu 31 Mai	7562.91
fl. 314222.33	

V. Bologa m. p. N. P. Petrescu m. p.
dirigentu. adjunctu.

V. Uvegeșu m. p.
comptabilu.

Căendarul septemnel.	Florar.	Sorele	apune		
			reșare	apune	
Maiu	1893	Căendarul Iulianu	Căendar Gregorica	4	7.52
				4	7.45
Dum.	Luni,	23 D. I. D. taturor SS.	4 E. 2	4	7.55
				5	7.56
Marți,	Miercuri,	24 Cuv. S. Simion	6	4	7.50
				7	7.35
Vineri,	Sămb.	25 + Af. cap. sf Ioan	8 Ep. Med. rd.	4	7.57
				9 Felice	4
26 S. apost. Carp.	27 S. m. Teraponte	28 Cuv. par Nichita	10 Margar. ta.	4	7.57
				4	7.57

Bursa de mărfuri din Budapesta din 31 Mai n. 1893.

Săminte	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogr.		
		dela	până	
Grâu Bănățesc	79	8.40	8.15	
Grâu dela Tisa	80	8.75	8.80	
Grâu de Pesta	80	8.70	8.75	
Grâu de Alba-regala	80	8.70	8.75	
Grâu de Bácska	7)	8.65	8.70	
Grâu ung. de nord	80	—	—	
Săminte vechi ori nou	soiul	Prețul per 100 chilgr.		
Săcară	nutrețu	70-72	7.—	7.25
		60-62	6.10	6.40
Orz	de vinars	62.64	6.55	6.75
		64.66	7.05	8.50
Orz	de bere	64.66	7.15	7.40
		69.41	—	—
Ovăș	bănăț.	75	—	—
Cucuruz	altă soi	73	—	—
Cucuruz	—	—	—	—
Cucuruz	—	—	—	—
Hirișcă	—	—	4.30	4.60
Produsediv.	Soiul	Cursul		
Sem. de trif.	Luternă ungar. francesă	37.—	46.—	
		—	—	
Oleu de rap.	roșiă rahnat duplu	54.—	60.—	
		39.—	39.50	
Uns. de porc	dela Pesta dela țera svântată afumată	6.—	6.—	
		58.—	58.—	
Slănină	din Bosnia în buti din Serbia în saci slavonă nouă	47.50	48.50	
		55.—	56.—	
Său	Prune	39.—	40.—	
		22.25	22.75	
Lictaru	din Ungaria ungresci sârbesci brută	19.75	20.25	
		20.50	21.—	
Nucl Gogoși	galbină strecurată de Rosenau	18.—	18.50	
		—	—	
Miere	brută	—	—	
		—	—	
Ceară	de Drojdițe de spirit	30.—	32.—	
		146.	147	
Spirt	brută	17.60	17.5	
		21.50	22.—	

Bursa din București

din 24 Maiu n. 1893.

Valori	o/o	Cump.
Renta română perpetuă 1875	5 1/2	100.—
Renta română amortisabilă	5 1/2	97. 3/4
dtdo	4 1/2	84. 1/2
Renta rom. (rurale convertite)	6 1/2	101. 1/4
Oblig. de stat C. F. Române	6 1/2	—
idem	4 1/2	—
Imprumutul Openheim 1866	8 1/2	—
Imprumutul Oraș. Bucuresc	5 1/2	—
idem	5 1/2	91. 1/2
idem din 1890	5 1/2	90. 1/2
Impr. or. B. cu prime Loz. fr. 20	—	—
Credit fonciar rurală	7 1/2	—
idem	5 1/2	97. 1/2
Credit Fonc. Urb. din Bucuresc	7 1/2	104.—
idem	6 1/2	108.—
idem	6 1/2	92.—
Credit Fonc. Urban din Iași	5 1/2	82.—
Oblig. Casei Pensiunilor fr. 800	10 fr	276.—
V.N.	—	—
Banca Naț. ult. div. 84.45	500	—
Dacia-România ult. div. 85 lei	200	—
Naționala de asig. ult. div. 86 lei	200	—
Banca Rom. ult. div. fr. 12.—	500	—
Soc. Rom. de Constr. ult. div. 51.	204	—
Soc. Bazalt. Art. ult. div. lei 80	250	—
Soc. Rom. de Hârtie ult. div. 00	100	—
Soc. de Reas. ult. div. 161. aur	200	—
Societ. de Constr. ult. div.	—	—
Societ. de Hârtie ult. div.	—	—
20 franci aur	—	20.09
Banca Naț. a României	—	—
Scompt.	6 1/2	—
Avansuri pe efecte	7 1/2	—
Avansuri pe Lingouri	6 1/2	—

Cursul pieței Brașov.

Din 2 Iunie

Banote rom. Cump.	9.75	Vënd.	9.77
Argint român.	9.67	"	9.79
Napoleon-d'or	9.76	"	9.79
Galbeni	5.70	"	5.75
Ruble rusești	127. 1/2	"	—
Mărci germane	59.80	"	60.20
Lire turcești	10.92	"	—
Scrisuri fonc. Alb. 6 1/2	101.—	"	—
" " " 5 1/2	101.50	"	—

Cursul la bursa din Viena.

Din 1 Iunie 1892.

Renta ung. de aur 4 1/2	116.—
Impr. căil. fer. ung. în aur 4 1/2 1/2	124.20
" " " " argint 4 1/2 1/2	101.30
Oblig. " " " de ost. I. emis.	121.—
" " " " " II "	—
" " " " " III "	—
" " " " " croato-slav.	—
Bonuri rurale ungare	95.80
Despăgubirea dijmei de vin	97.50
Imprum. ung. cu premii.	148.50
Losuri pentru reg. Tisei și Seghed.	141.50
Renta de hârtie austr.	98.25
" " argint	97.95
" " aur	117.35

Losuri din 1860	147.—
Acții de-ale Băncei austro-ung.	986.—
" " " ung. de credit.	403.75
" " " aust. de credit.	341.25
Argint	5.82
Galbeni imp.	9.80
Napoleondori	60.30
Mărci imp. germ.	123.40
London (lire sterlinge)	48.95
Rente de corone austr.	96.30
" " " " "	95.10

Târgul de rimători din Steinbruch. La 29 Maiu n. starea rimătorilor a fost de 183,767 capete, la 30 Maiu au intrat 1919 capete și au ieșit 1865 rămânând la 31 Maiu un număr de 184,321 capete. — Se notează marfa: **ungurească veche**, grea dela 46— până la 47— cr. marfă **ungurească tineră** grea dela 49— cr. până la 50— cr., **de mijloc** dela 43 1/2 cr. până la 51— cr. **ușoră** dela 48 1/2 cr. până la 49— cr. — **Marfă țărănească** grea dela 46 1/2 până la 47 cr. — **de mijloc** dela 46 1/2 cr. până la 47— cr. **ușoră** dela 49 cr. până la 47 cr. — **Marfă de România Băkony** de grea dela — cr. până la — cr. transito mijlocii grea dela — cr. până la — cr. însă transito ușoră dela — cr. până la — cr. transito dto țeposă grea dela — cr. până la — cr. transito mijlocii dela — cr. până la — cr. **Marfă sârbescă** grea dela 48— 48 1/2 cr. — transito, mijlocii grea dela 48—48 1/2 cr. transito ușoră dela 46—47 cr. — Porcii

Ingrășăți de unu anu dela — cr. până la — cr., Ingrășăți cu cucuruz dela — cr. până la — cr. Cântărit la gară cu 4 — cr. până la — cr., Ingrășăți cu ghindă dela.

Cursul losurilor private

din 31 Maiu n. 1893.

	cump.	vinde
Basilica	9.25	9.50
Credit	197.—	197.50
Clary 40 fl. m. c.	58.50	59.—
Navig. pe Dunăre	141.—	142.—
Insbruck	27.25	28.25
Krakau	23.80	24.30
Laibach	22.80	23.—
Buda	62.25	63.—
Palfy	57.50	58.50
Crucea roșie austr.	18.50	18.75
dto ung.	12.60	13.10
dto ital.	14.—	14.50
Rudolf	23.50	24.50
Salm	69.—	70.—
Salzburg	27.—	27.50
St. Genois	67.—	69.—
Stanislaw	45.—	38.—
Treitine 4 1/2 1/2 100 m. c.	142.50	143.50
dto 4 1/2 50	68.—	14.50
Waldstein	47.50	48.50
Windischgrätz	71.—	75.—
Sârbesc 3 1/2	41.50	42.—
dto de 10 franci	—	—
Banca h. ung. 4 1/2	129.50	130.—

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**

Redactor responsabil: **Gregorlu Malor**

Nr. 16581—1892.

PUBLICAȚIUNE.

Predându-se pe temeiul premersei rezișunii din partea oficiului orașănesc de plăduri noul loc pentru inpușcat dela pôlele „Stejerișului mare“ în closința garnisonei din loc și începându-se totu de-odată exercițiile de inpușcat pe acest loc, se vede sub sorisul magistrat necesitat, deși de altcum din partea militară sau luat deja măsurile preventive de asigurantă pentru scutirea împrejurimei looului pentru inpușcat cu ocaziunea fiecărui exercițiu de inpușcat, de a interzice publicului cu totul calcarea cóstelor stejerișului mare, cari limitază cu câmpul Christianului, precum și călcarea nemijlocitei împrejurimi, a acestui loc.

Se interzice deci fiecărui, pe lângă eventuala arestare și pedepsire polițiană, de a călca aceste părți de păduri, fără considerațiune, decât să țină séu nu exerciții de inpușcat. Are să se urmeze necondiționat îndrumărilor și dispozițiilor organelor orașănesco forestierale și polițiane precum și pazelor militare

pute, făcându-se publicul în specială atentă, cumcă ținerea fără-căru exercițiu de inpușcat se avisază prin arborarea unui steagă roșu pe vârful stejerișului mare.

Părinții, dirigenții școlari și profesorii și învățatori, precum și măestri de meserii, mai departe toți acei, ai căror indivizi subordinați din motivul necunoscerei acestei publicații prin călcarea „stejerișului mare“ foarte ușor și pot periclită viața, se reacează, că în interesul copiilor, elevilor lor și în genere în interesul tinerimei neesperte, să propage publicarea acestor dispoziții polițiane de siguranță, dispunându după posibilitate interdicerea călcării „stejerișului mare și împrejurimei sale.

Brașov, în 13 Decembre 1893.

7,5—6. **Magistratul orașănescu.**

Dr. I. T. Mera

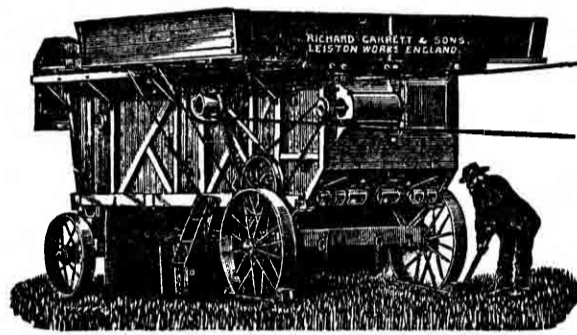
medic românu

în Karlsbad.

Marktplatz „Tempel.“

133,1—*

PAUL KOTZÓ, ingineru civilu,
Budapesta, VIII. Uellöerstrasse Nr. 18.

Garnitură de treerată cu abur pe stiftur, de 2 1/2, 3, 3 1/2 și 4 puteri de cai.

Mai departe garnitură de treerată cu abur pe sine de 4, 5, 6, 8, 10 și 12 puteri de cai, cu **Ventilatoru** dedesubt, cu

aparate lungi pentru scuturatu paclor și cu ciururi extraordinar de mari și cilindru de sortat

Locomobile-Compound

dela **R. GARRETT & SONS,**

neîntrecute, economie de 40% la materialul de ars.

Mașini Brandforder pentru cositul bucatelor cu aparat, pentru legatú snopi, recunoscute de cele mai bune.

Greble originale americane, cu prăjină combinată pentru unu séu nată în rânduri și ori ce alte mașini și unelte agricole.

6—8.

Publicațiune.

Se aduce la cunoscinta generala, că în ziua de 6 Iunie a c.

se dă în arêndă pe termen de cinci ani.

Începator de la 23 Iulie a. c. până la 23 Iulie 1898, **fabrica de postav** a moștenitorilor defunctului Colonel Eug. Alcaz, situată în cotuna Blebea, comuna Petricani, lângă Tergu Neamț. Fabrica este în stare lucrătoare îndestrată cu tôte aparatele și mașinele trebuitoare. **Licitațiunea se va ține în arătata și la ora 1 p. m.** în localul fabricei; concurenții pentru a fi admiși la licitațiune voru depune o garanția de cinci mii lei. Acéstă garanția va fi irevocabilu perdată în folosul moștenitorilor în cazul când persóna asupra căreia se va aproba adjudecarea nu va complecta primul câștiu în ziua de 23 Iulie și nu ar depune garanția prevădută de art. XI din condițiuni.

Condițiunile de arendare se pot vedé în ori ce momentu în Iași la domiciliul subsemnatului gerante, la cancelaria fabricei și la grefa tribunalului de Neamț și Sucéva.

Gerante: **N. Gane.**

Precauțiune la cumpărarea de

ZACHERLIN.

Se află de vëndare

în Brașov:

La Domnii **I. L. et A. Hess-haimer, Heinrich Zinz, Dimitrie Eremias nepoții, Emilu Por, Karl Irb, Franz Kelemen** farmacistu. **Julius Müller, Carol Schuster** farmacistu, **Teutsch et Tartler, N. Grădinar, Eduard Kugler** farmacistu, **Carol Töpfner, Jul. Hornung** farmacistu, **Heinrich G. Obert, Emilu Jekelius** farmacistu, **Victor Roth** farmacistu, **Heinrich Wagner, Karl Harth, Ioan Dușoiu et Fiu.**

In Făgărasu:

La Domnii **Richard Gleim** farmacistu, **M. A. Gräser, I. Iarosch Heinrich Schul, B. Rehner.**

In Cinculu mare:

La D-nulu **Iosif Hammer.**

In Cohalmu:

La Domnii **Ernst Wolff, Sam. Nagelschmidts Erben.**

In Șercaia:

La D-nulu **I. Schnell.**

In Zărnesti:

La D-nulu **Aurel Cuteanu** farmacistu.

Mai departe se află „Zacherlin“ de vëndare pretutindenea, unde sunt placate espuse.

Mușteriu: Nu'mi trebuie astfel de prafu pentru insecte, căci am cerut **Zacherlin!** Cu totu dreptul este lăudată această specialitate ca cel mai bun mijloc în contra insectelor de totu soiul și pentru aceea eu cumperu numai: **1 sticlă sigilată** cu numele „Zacherl“.

4—*

